

Haresh dwong zich, met hoofdpijn en al, vroeg op te staan en een riksja naar Ravidaspur te nemen. Hij had de leesten bij zich, het overige toegezegde materiaal en Sunils schoenen. Over de paadjes tussen de met riet gedekte leemhutten liepen in voden geklede mensen. Een jongetje sleepte aan een touwtje een stuk hout achter zich aan en een ander jongetje probeerde dat met een stok te raken. Toen hij over het wankel bruggetje liep zag hij een dikke, wittige damp hangen boven het zwarte water van het open riool, waar men bezig was met zijn ochtendtoilet. Hoe kunnen ze zo leven? dacht hij.

Er hingen wat elektrische draden losjes aan palen of in warrige klwens tussen de takken van een stoffige boom. Hier en daar tapte een huis illegaal uit die schamele bron door een draad over de hoofdlijn te hangen. Uit het donkere binnenste van de andere hutten kwam het flakkerende licht van geïmproviseerde lampen: blikjes met petroleum waarvan de walm de hutten vulde. Een kind, hond of kalf kon ze makkelijk omstoten, en zo ontstond er weleens brand, die van hut naar hut sprong en alles wat veilig in het riet was weggeborgen in de as legde, ook de kostbare voedselbonnen. Haresh schudde zijn hoofd om al die verspilling.

Toen hij bij de werkplaats kwam trof hij Jagat Ram aan, die in zijn eentje op het stoepje zat, alleen gadeslagen door zijn dochttertje. Maar tot zijn ergernis stelde Haresh vast dat hij niet aan de brogues werkte maar aan een houten stuk speelgoed, een kat zo te zien, waaraan hij met diepe concentratie zat te schaven. Hij keek verbaasd op toen hij Haresh zag, zette de onvoltooide kat op het stoepje en stond op.

‘Wat bent u vroeg,’ zei hij.

‘Ja,’ zei Haresh kortaf. ‘En ik zie dat je met iets anders bezig bent. Ik van mijn kant doe mijn uiterste best je zo vlug mogelijk van materiaal te voorzien, maar ik ben niet van plan om met onbetrouwbare mensen te werken.’

Jagat Ram streek over zijn snor. Er kwam een doffe gloed in zijn ogen en hij begon te hikkelen: ‘Wat ik wil zeggen...’ begon hij, ‘...hebt u er zelfs maar naar gevraagd? Wat ik wil zeggen... denkt u soms dat ik geen man van mijn woord ben?’

Hij stond op, ging naar binnen en kwam weer naar buiten met de stukken die hij, naar het model dat Haresh hem had gegeven, uit het mooie roodbruine leer had gesneden dat hij de vorige avond was gaan halen. Terwijl Haresh ze bekeek zei hij: ‘Ik heb het gaatjespatroon nog niet gestansd... maar ik wilde het snijden zelf doen, dat wilde ik niet aan mijn snijder overlaten. Ik ben al vanaf zonsopgang op.’

‘Goed, goed,’ zei Haresh met een knikje en op vriendelijker toon. ‘Laat dat stuk leer eens zien dat ik voor je had achtergelaten.’

Jagat Ram ging het met enige tegenzin uit een van de nissen in de bakstenen muur van het kamertje halen. Er was nog een heleboel over. Nadat Haresh het zorgvuldig had bekeken, gaf hij het terug. Jagat Ram keek opgelucht. Hij ging

met zijn hand naar zijn grijzende snor en streek er nadenkend over, zonder iets te zeggen.

‘Uitmundend,’ zei Haresh met gul enthousiasme. Jagat Ram had verrassend trefzeker gesneden en was buitengewoon spaarzaam met het leer omgesprongen. Blijkbaar beschikte hij over een mate van intuïtief ruimtelijk inzicht die zelfs onder geoefende schoenmakers met jarenlange ervaring een zeldzaamheid was. Iets daarvan had hij gisteren al laten doorschemeren toen hij de schoen al na een korte blik op de onderdelen van het patroon voor zijn geestesoog vorm had zien krijgen.

‘Waar is je dochtertje gebleven?’

Jagat Ram veroorloofde zich een zweem van een glimlach. ‘Ze was al laat voor school,’ zei hij.

‘Zijn die mensen van de Lovely Shoe Shop gisteren nog komen opdagen?’ vroeg Haresh.

‘Och, ja en nee,’ zei Jagat Ram zonder verdere uitleg.

Omdat Haresh geen direct belang had bij de mensen van Lovely drong hij niet aan. Jagat Ram praatte zeker liever niet met een vriend van Kedarnath over een concurrent van Kedarnath.

‘Nou,’ zei Haresh. ‘Hier is de rest van de spullen die je nodig hebt.’ Hij deed zijn tas open en haalde er het garen en de onderdelen, de leesten en de schoenen uit. Terwijl Jagat Ram de leesten waarderend om en om draaide in zijn handen vervolgde Haresh: ‘Ik kom over drie dagen om twee uur ’s middags bij je, en ik verwacht dat de brogues dan klaar zijn. Ik heb mijn kaartje voor de trein van halfzeven vanavond naar Kanpur al op zak. Als de schoenen goed zijn verwacht ik een order voor je te kunnen regelen. Zo niet, dan ben ik niet van plan mijn terugreis uit te stellen.’

‘Ik hoop wel dat ik dan rechtstreeks met u kan samenwerken, als het gunstig uitpakt,’ zei Jagat Ram.

Haresh schudde zijn hoofd. ‘Ik heb je via Kedarnath leren kennen en ik houd via Kedarnath contact met je.’

Jagat Ram gaf een nors knikje en liet Haresh uit. Kennelijk was er niet aan die bloedzuigers van tussenhandelaren te ontkomen. Eerst de moslims, nu die Punjabi’s die hun plaats hadden ingenomen. Anderzijds had Kedarnath hem wel aan zijn eerste doorbraak geholpen, en zo’n kwaai man was het niet... naar verhouding. Misschien zoog hij alleen maar af en toe een druppeltje bloed.

‘Mooi,’ zei Haresh. ‘Uitstekend. Nou, ik heb nog een hoop te doen. Ik ga maar weer eens.’

En daarop liep hij met zijn gebruikelijke energie weg door de modderige steegjes van Ravidaspur. Vandaag droeg hij gewone zwarte molières. Op een smerige open plek bij een kleine witte tempel zag hij een groep jongetjes gokken met een beduimd pak kaarten. Een van hen was Jagat Rams jongste zoon, en hij klakte met zijn tong, niet zozeer afkeurend als wel omdat het hem ergerde dat de zaken er zo voor stonden. Analfabetisme, armoede, gebrek aan tucht, vuil! Niet

dat de mensen hier geen mogelijkheden hadden. Als hij het voor het zeggen had en de beschikking kreeg over kapitaal en werkgelegenheid, dan zou hij deze buurt binnen een halfjaar op de been hebben. Sanitaire voorzieningen, drinkwater, electriciteit, bestrating, burgerzin... het was domweg een kwestie van verstandige besluiten nemen en over de vereiste faciliteiten beschikken om ze uit te voeren. Haresh was net zo gebrand op 'vereiste faciliteiten' als op zijn 'plan-van-actie'-lijstjes. Hij ergerde zich aan zichzelf als er aan het eerste iets ontbrak of van het laatste iets ongedaan bleef. Ook aan 'zaken afronden' hechtte hij nogal.

O ja, de zoon van Kedarnath, hoe heet hij alweer, Bhaskar! zei hij bij zichzelf. Ik had Sunil gisteravond om het adres van dr. Durrani moeten vragen. Hij trok een afkeurend gezicht om zijn eigen nalatigheid.

Maar na de lunch ging hij Bhaskar toch maar ophalen, en nam een tonga naar Sunil. Dr. Durrani was kennelijk te voet naar Sunil gekomen, bedacht Haresh, dus zo ver uit de buurt kon hij niet wonen.

Bhaskar vergezelde Haresh zwijgend en Haresh vond het allang best om alleen te hoeven zeggen waar ze heen gingen.

Sunils trouwe, luie bediende wees dr. Durrani's huis aan, een paar deuren verderop. Haresh betaalde de tonga en liep er samen met Bhaskar naartoe.